

Obr. 1 – Podnebné oblasti ČR

Věděli jste, že...?

• S každými 100 výškovými metry klesá teplota o 0,65 °C a srážky se zvyšují.

Podnebí

Podnebí je dlouhodobým stavem atmosféry s určitým rázem počasí, což je aktuální stav atmosféry (srážky, teplota, oblačnost apod.). Podnebí je ovlivňováno zeměpisnou polohou, nadmořskou výškou, reliéfem a vzdáleností od oceánu.

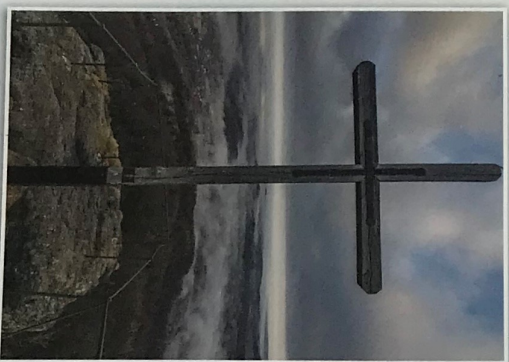
V České republice vymezujeme **tři podnebné oblasti** (→ obr. 1), **teplou oblast** (Polabská nížina, úvaly na Moravě), **mírně teplou oblast** (většina území, pahorkatiny a vrchoviny) a **chladnou oblast** (horské oblasti).

Naše podnebí je **ovlivněno především západním prouděním vlhkého vzduchu**, které přináší většínu

srážek. V létě se západní proudění od Atlantiku projevuje chladnějším počasím s deštěm a mírnější zimou. Toto proudění je **narušováno prouděním teplého vzduchu od Středozemního moře**, které v letních měsících přináší teple počasí s bourkami a v zimě naopak poměrně teplé počasí s dešťovými přeháňkami. Svůj vliv u nás má i **proudění vzduchu z vnitrozemí** (z oblasti Ruska). Pro toto proudění jsou v létě typické vysoké teploty a minimální srážkové úhrny. V zimě s sebou toto proudění nese velmi nízké teploty a jasnou oblohu.

Věděli jste, že...?

• Nejvíce srážek spadne v Jizerských horách na Bílém potoce (→ obr. 2), přes 1 700 mm srážek. Nejméně naopak v oblasti Žatecka a Roudnicka, kde se roční úhrny pohybují kolem 410–450 mm.

Obr. 2 – Ořešník poblíž Bílého potoka

Česká republika leží na **rozhraní mezi oceánským a kontinentálním (vnitrozemským) podnebí**. Pro **oceánské klima** jsou typické menší rozdíly mezi teplotami během roku, časté srážky (díky blízkosti oceánu) a s tím spojená větší oblačnost. Naopak **vnitrozemské podnebí** je charakterizováno vysokými teplotními rozdíly během roku, menší oblačností a slabšími srážkami. Srážky jsou i v České republice vyšší na západě než na východě. **Průměrné množství spadlých srážek** na našem území se pohybuje mezi **600–800 mm**. Na rozložení srážek má vliv i tzv. srážkový stín hor, kdy na návětrných stranách pohorí spadne více srážek než na závětrné straně (např. Žatecko).

Nejteplejším místem, pokud nepočítáme tepelné ostrovy velkých měst, je **Dyjsko-svratecký úval**, kde se průměrná teplota pohybuje **nad 9 °C**. Místem, kde jsou **nejnižší průměrné teploty**, je **Sněžka** (→ obr. 3) s průměrnou roční teplotou **0,2 °C**. V celých **Krkonoších** se teplota pohybuje kolem **4 °C**.

Věděli jste, že...?

• Nejvyšší teplota byla naměřena 20. 8. 2012 v Dobřichovicích (→ str. 11, obr. 4) a teplotě se vyšplhal na 40,4 °C. Nejnižší teplota byla naměřena v Litvínovicích u Českých Budějovic, kde teplota klesla na -42,2 °C.

Obr. 3 – Sněžka pod sněhovou pokrývkou

Věděli jste, že...?

• V okrajových částech měst, na předměstích jsou teploty vždy nižší než v centru města. Je to díky tomu, že budovy ve městech vyzařují teplo, a tím dochází k oteplování okolního vzduchu. Děje se tak např. ve městech jako je Praha, Brno nebo České Budějovice.

V České republice se střídají **4 roční období** a každé z těchto období má svoji charakteristiku. **Jaro** je typické **aprilovým počasím**, kdy se střídají jasné dny s deštivými a výjimekou nejsou ani srážky sněhové. V květnu se projevují tzv. **ledoví muži** (12. až 14. května, pranostika říká, že se jedná o poslední jarní mrazy).

Věděli jste, že...?

• Ledoví muži jsou spojení s táním ledovce na Arktidě. Ledové kry se dostávají do nižších zeměpisných šířek, ochlazují oceán a do vnitrozemí se dostávají studenější vzduch.

Počátek **léta** je spojen s **pranostikou o sv. Medardovi** – Medardova kápe, 40 dní kape. V červnu se objevují časté přeháňky, které v červenci střídají bouřky s vydátrnými lilyčky.

Pro **podzim** je typické **babí léto** (→ obr. 5) dostavující se na přelomu září a října. Babím létem končí teplé období roku a začíná narůstat proměnlivost počasí.

Zima je pro naše zeměpisné šířky spojená s mrazivým počasím a sněhovými srážkami. Nejchladnějším měsícem zimy je únor.

Co už víme...?

Česká republika leží na rozhraní oceánského a kontinentálního klimatu a nachází se zde tři klimatické oblasti (teplá, mírně teplá, chladná). Podnebí ovlivňuje především západní proudění, méně pak proudění od jihu a z východu. Průměrně spadne 600–800 mm srážek. Nejvyšší teploty naměříme na jižní Moravě a nejnižší v Krkonoších. Zajímavými pojmy souvisejícími s projevy podnebí jsou ledoví muži, Medard a baabí léto.

Věděli jste, že...?

• Za horu bouřek a větrů je označována Mlěšovka (→ obr. 6) v Českém středohoří, kde se za rok vyskytne až 35 bouřek a bezvětrí se zde vyskytuje průměrně jen 7 dní v roce.

Obr. 4 – Pohled na zámek v Dobřichovicích přes řeku Berounku

Obr. 5 – Babí léto

Věděli jste, že...?

• Za horu bouřek a větrů je označována Mlěšovka (→ obr. 6) v Českém středohoří, kde se za rok vyskytne až 35 bouřek a bezvětrí se zde vyskytuje průměrně jen 7 dní v roce.

7 Otázky a úkoly k opakování

1. Jmenuj čtyři faktory ovlivňující podnebí v ČR.
2. Která oblast je v ČR nejteplejší, nejchladnější, nejdeštivější a nejsušší?
3. Vysvětli pojem srážkový stín.
4. Nakresli, jak vzniká srážkový stín Krušných hor.
5. Čím jsou u nás charakteristické jaro, léto, podzim a zima?
6. Který ze čtyř faktorů ovlivňující podnebí působí v Česku nejsilněji? Odpověď zdůvodni.
7. V Česku se střídají čtyři roční období. Děje se tak všude na Zemi? Svou odpověď zdůvodni.

Co už víme...?

Česká republika leží na rozhraní oceánského a kontinentálního klimatu a nachází se zde tři klimatické oblasti (teplá, mírně teplá, chladná). Podnebí ovlivňuje především západní proudění, méně pak proudění od jihu a z východu. Průměrně spadne 600–800 mm srážek. Nejvyšší teploty naměříme na jižní Moravě a nejnižší v Krkonoších. Zajímavými pojmy souvisejícími s projevy podnebí jsou ledoví muži, Medard a baabí léto.

Obr. 6 – Mlěšovka je nejvyšší horou Českého středohoří. Vrchol hory leží ve výšce 837 m n. m. Mlěšovka je označována jako největřejší hora v Čechách.

